

“Ви не переможете, якщо не почнете”

Гелен Роуланд

Мета

Методологічний Бюлетень видається Міністерством Фінансів України на регулярній основі з січня 2025 р. та містить інформацію щодо національних та світових тенденцій у сфері протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ПВК/ФТ/ФР). Розроблено для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ), регуляторів та правоохоронних органів.

Містить актуальні дані про нові методи та схеми ВК і ФТ, що дозволяє СПФМ адаптувати свої процедури моніторингу та контролю.

Для регуляторів та правоохоронних органів є інструментом для розробки ефективних стратегій боротьби з ВК, зокрема навчання та координацію дій між різними установами для забезпечення належної співпраці та обміну інформацією.

Звіти міжнародних організацій та окремих юрисдикцій

Міжнародна стратегія контролю за наркотиками 2025: Глобальні тенденції та виклики ¹

Міжнародна стратегія контролю за наркотиками 2025 року, підготовлена Бюро з міжнародних питань боротьби з наркотиками та правоохоронної діяльності Державного департаменту США, є комплексним звітом, що аналізує глобальну ситуацію з незаконним обігом наркотиків, хімічних прекурсорів та пов'язаними викликами за 2024 рік. Документ охоплює широкий спектр тем, від законодавчої бази та міжнародного співробітництва до зусиль зі скорочення попиту та пропозиції наркотиків, а також детальних звітів по країнах, надаючи глибокий аналіз тенденцій, досягнень і проблем у боротьбі з наркотрафіком.

¹ <https://insightcrime.org/wp-content/uploads/2025/03/2025-International-Narcotics-Control-Strategy-Volume-1-Accessible-1.pdf>

Звіт відкривається оглядом глобальних тенденцій у сфері наркотиків, підкреслюючи як позитивні, так і тривожні зміни. Одним із ключових досягнень є значне зниження смертності від передозувань у США у 2024 році, зокрема на 17% за період з серпня 2023 по липень 2024 (з 113 000 до 94 000 смертей). Це зниження пояснюється комплексом факторів, включаючи зменшення пропозиції опіоїдів, ширший доступ до налоксону (препарату для реверсії передозувань), ефективніші правоохоронні заходи, зростання обізнаності громадськості, зміну способів вживання фентанілу (з ін'єкцій на паління) та покращення доступу до програм лікування. Однак глобальна ситуація залишається складною через зростання обігу синтетичних наркотиків, зокрема фентанілу, зміщення ринків кокаїну до Європи та нові виклики, пов'язані з такими речовинами, як каптагон у Близькому Сході.

Серед основних проблем звіт виділяє домінування Мексики як головного джерела фентанілу, що впливає на США, де транснаціональні злочинні організації, зокрема картелі Сіналоа та Нового покоління Халіско, відіграють ключову роль у виробництві та розповсюдженні. Позитивним кроком стало рекордне вилучення 1100 кг фентанілу в штаті Сіналоа у грудні 2024 року, що стало результатом співпраці між мексиканськими агентствами та США, включаючи підтримку у вигляді обладнання та тренінгів. Китай залишається основним постачальником прекурсорів для синтетичних наркотиків, але у 2024 році країна зробила значні кроки для обмеження їх експорту, запровадивши контроль над 55 синтетичними речовинами, заклавши онлайн-платформи та компанії, що постачають прекурсори, та провівши арешти, зокрема пов'язані з відмиванням грошей для картелю Сіналоа.

Споживання кокаїну в Європі перевищило попит у США, що супроводжується зростанням транскордонної злочинності. Бельгія, Нідерланди та Іспанія є основними воротами для кокаїну, що надходить до Європи, тоді як албанські злочинні групи розширюють свій вплив, створюючи складні мережі трафіку з Латинської Америки до країн ЄС, Великобританії та США. Виробництво кокаїну в Андійському регіоні, зокрема в Колумбії та Перу, продовжує зростати, а Еквадор став не лише транзитним пунктом, але й осередком злочинності, пов'язаної з наркотиками, що призвело до рекордного рівня вбивств та інших злочинів у 2024 році. Венесуела, визначена як країна, що "явно не виконує" міжнародні зобов'язання, залишається ключовим транзитним пунктом для кокаїну, а також починає виробляти його, що підтримується корупцією режиму Мадуро та співпрацею з озброєними групами, такими як ELN та FARC.

Виробництво опію в Афганістані скоротилося на 95% після заборони талібами у 2022 році, але це частково компенсується зростанням виробництва в М'янмі, яка стала найбільшим світовим виробником опію. Це сприяло зростанню синтетичних наркотиків у регіоні, зокрема через імпорту прекурсорів із Китаю. На Близькому Сході промислове виробництво каптагону, особливо в Сирії, залишається серйозною проблемою, навіть після падіння режиму Асада, що вказує на стійкість злочинних мереж.

Міжнародне співробітництво є центральною темою звіту. США започаткували Глобальну коаліцію проти синтетичних наркотиків у 2023 році, яка у 2024 році об'єднала 164 країни та 15 міжнародних організацій. На саміті ООН у вересні 2024 року 15 країн, включаючи Аргентину, Бразилію, Канаду, Колумбію та Великобританію, взяли на себе зобов'язання щодо нових ініціатив, спрямованих на розрив ланцюгів постачання синтетичних наркотиків, виявлення нових загроз та розширення програм профілактики та лікування. Комісія ООН з наркотичних засобів (CND) у 2024 році визнала синтетичні наркотики глобальним пріоритетом, запровадивши превентивний контроль над речовинами, що можуть використовуватися у незаконному виробництві. Інструментарій ООН, підтримуваний США, розширився, додавши модуль із безпечного поводження та утилізації, і охопив 200 000 користувачів у всьому світі.

Звіт базується на законодавчих актах США, таких як Закон про іноземну допомогу (FAA), який вимагає щорічного звіту про країни, що є основними виробниками або транзитними пунктами

наркотиків, Закон про боротьбу з мет-амфетаміном (CMEA), що передбачає звітність щодо прекурсорів, та Закони про національну оборону (NDAA), які додали вимоги щодо фентанілу, синтетичних наркотиків та ксилазину. Останній був включений до списку контрольованих речовин у 2025 році, але через пізнє ухвалення закону звітність щодо нього буде представлена лише у 2026 році.

Програми скорочення попиту на наркотики є важливим компонентом стратегії. Бюро INL підтримує глобальні ініціативи, такі як Універсальний навчальний план (UTC та UPC), що охопив тисячі фахівців із профілактики та лікування наркозалежності. У 2024 році завершено переведення курсів UTC в онлайн-формат, що значно розширило доступ до навчання. Міжнародний консорціум з альтернатив ув'язненню (ICATI), запущений у 2024 році, працює з 15 країнами для просування лікування замість ув'язнення. Мережа університетів (ICUDDR) об'єднує 459 закладів у 86 країнах, а Міжнародне товариство професіоналів із питань наркозалежності (ISSUP) налічує понад 41 000 членів, підтримуючи обмін знаннями через вебінари та тренінги. Програми громадських антинаркотичних коаліцій (CADCA) створили 382 активні коаліції у 29 країнах.

Звіт ідентифікує країни за трьома категоріями: виробники наркотиків (Афганістан, Болівія, Колумбія, М'янма, Перу), транзитні пункти (Багами, Беліз, Венесуела, Мексика, Танзанія, В'єтнам) та джерела прекурсорів (Китай, Індія, Нідерланди). Детальні звіти по 54 країнах аналізують їхні зусилля, корупцію та співпрацю з США. Наприклад, Україна, попри війну, посилює боротьбу з синтетичними наркотиками, вилучивши 2,3 тонни наркотиків, тоді як Узбекистан затвердив першу національну стратегію боротьби з наркотиками. Танзанія, як транзитний пункт, вилучила 1,5 тонни героїну та 2,25 тонни мет-амфетаміну.

Розділ про правоохоронні підрозділи деталізує підтримку INL для підрозділів у 18 країнах, включаючи Албанію, Колумбію, Мексику та В'єтнам, які співпрацюють із DEA, FBI та CBP. Хімічний контроль, регульований Конвенцією ООН 1988 року, підкреслює важливість співпраці щодо прекурсорів, де Китай та Індія залишаються ключовими гравцями, але посилення регулювання в КНР є обнадійливим сигналом.

Загалом, звіт підкреслює необхідність комплексного підходу, що поєднує правоохоронні заходи, скорочення попиту та міжнародну співпрацю, для протидії складним викликам у сфері наркотрафіку, які продовжують еволюціонувати.

Висновки:

- **Посилення глобальної співпраці:** Глобальна коаліція проти синтетичних наркотиків (164 країни) у 2024 році запустила 50 ініціатив, що сприяють розриву ланцюгів постачання та профілактиці.
- **Прогрес у боротьбі з фентанілом у Мексиці:** Рекордне вилучення 1100 кг фентанілу у 2024 році демонструє потенціал співпраці Мексики та США, але також необхідність додаткових ресурсів.
- **Розвиток програм скорочення попиту:** Онлайн-курси UTC та мережа ICUDDR (459 університетів) розширюють доступ до профілактики та лікування наркозалежності.
- **Виклики у Венесуелі:** Корупція та підтримка наркотрафіку режимом Мадуро вимагають посилення міжнародних санкцій і регіональних зусиль.

На шляху до цифровізації: як правоохоронцям розкривати злочини у світі криптовалют²

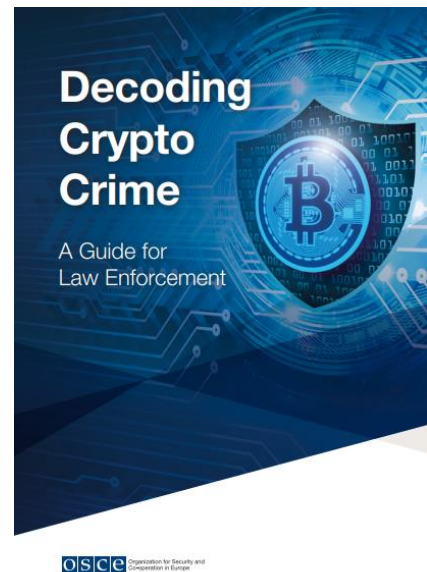
Документ, підготовлений за ініціативи ОБСЄ, є практичним інструментом для правоохоронних органів, зокрема слідчих, прокурорів, співробітників фінансової розвідки та податкових органів, які стикаються з викликами розслідування злочинів, пов'язаних із використанням віртуальних активів і криптовалют. Його головна мета — подолання розриву між стрімким розвитком цифрових технологій та повільною адаптацією правоохоронної практики до реалій, де цифрові активи дедалі частіше стають інструментом фінансових шахрайств, відмивання коштів, фінансування тероризму або ухилення від санкцій.

Посібник розпочинається з пояснення ключових термінів, необхідних для коректного розуміння предмета — цифрові, віртуальні, криптовалютні активи та криптовалюти. Документ підкреслює, що цифрові активи — це найширша категорія, що охоплює будь-які об'єкти, які мають цифрову форму (від зображень до токенів), віртуальні активи — це вже активи, що мають цінність і можуть передаватись, а криптовалютні активи — це підкатегорія віртуальних активів, створена на основі технології розподіленого реєстру (DLT), насамперед блокчейну. Автори доступною мовою пояснюють, чим відрізняються конвертовані й неконвертовані валюти, централізовані та децентралізовані криптовалюти, псевдоанонімні токени (як-от Bitcoin) та монети конфіденційності (як-от Monero, ZCash). Значну увагу приділено не лише технічній сутності активів, а й інфраструктурі їх зберігання й обігу: криптогаманцям, сервісам обміну (P2P, CEX, DEX), міксерам і тумблерам — інструментам, що зазвичай використовуються для анонімізації слідів транзакцій.

Центральне місце посідає розділ, присвячений протоколам дій при фіксації й розслідуванні інцидентів. Окреслено чіткий порядок дій на першій лінії контакту з потерпілими — які саме дані є критично важливими для успішного розслідування (час транзакції, використана фінансова установа, обсяг переказу та тип криптовалюти). Документ розвінчує поширений міф про те, що криптовалютні транзакції не піддаються відстеженню або що повернення активів неможливе. Навпаки, чітке й оперативне документування дозволяє підвищити шанси на замороження або повернення коштів, особливо якщо транзакція ще не завершена в ланцюжку блоків. Детально описані три типи транзакцій, що мають значення для слідства: переказ фіатних грошей у криптовалюту, транзакції крипто-крипто, та обмін криптовалюти на фіат. Для кожного з типів надано рекомендації, як діяти залежно від обставин: звернення до VASP/CASP, перевірка блокчейн-експлорерів, підготовка Law Enforcement Request, тощо.

Автори посібника наголошують на важливості правильного збирання доказів, включаючи отримання адрес гаманців, хешей транзакцій, комунікацій з шахраями, фінансових записів, копій документів тощо. Окремо обговорено, як саме слід взаємодіяти з платформами обміну (VASPs) для отримання KYC-даних, журналів операцій, IP-адрес, записів служби підтримки клієнтів. Вказано, які саме дані можуть надати VASPs за належного запиту, включаючи персональні дані, копії документів, розмір і типи транзакцій, а також результати внутрішньої аналітики (у т.ч. OSINT та blockchain-розслідування).

Надзвичайно цінним є розділ, присвячений міжнародній взаємодії. Представлено механізм INTERPOL I-GRIP, що дозволяє в надтерміновому порядку ініціювати затримання транзакцій на

² <https://www.osce.org/files/f/documents/2/1/587475.pdf>

міжнародному рівні через канали взаємодії правоохоронних органів. Документ також описує співпрацю з UNODC, Europol, Basel Institute та іншими структурами, які можуть надавати експертну, аналітичну та технічну допомогу.

Посібник не лише озброює правоохоронців знанням, а й формує методичну рамку, що дозволяє створити внутрішні інструкції, адаптовані до національного контексту, й розвивати інституційний потенціал. Важливо, що він орієнтований не на технічних аналітиків, а саме на слідчих та поліцейських, які першими контактують із потерпілими. Простота викладу, численні приклади, шаблони листів, перелік інструментів та наголос на практичних діях роблять цей документ універсальним вступом у криптовалютні розслідування.

Висновки:

- **Правоохоронці мають негайно фіксувати чотири критичні параметри транзакції** (час, обсяг, фінансову установу, тип активу), оскільки навіть кілька годин затримки можуть унеможливити повернення коштів. Важливо створити внутрішні чек-листи для роботи з потерпілими.
- **Всі транзакції з VASP мають потенціал бути відстеженими та заблокованими**, якщо оператор працює у юрисдикції з імplementованими нормами ПВК/ФТ. Це відкриває можливість для «замороження» активів і вимог до повернення або розкриття інформації.
- **Криптовалютні злочини можна розслідувати навіть на локальному рівні**, використовуючи відкриті інструменти блокчейн-аналітики (explorers), але ефективність значно зростає при співпраці з міжнародними структурами та застосуванні методик аналізу IP, адрес гаманців і комунікацій.
- **Інституційна співпраця (INTERPOL, Europol, UNODC, ПФР) є ключем до комплексного розслідування** криптовалютних злочинів, особливо у випадках з багатоступеневими шахрайськими схемами, які охоплюють кілька країн.

DLT і майбутнє фінансових послуг: виклики, можливості, практики³

Документ являє собою глибокий аналітичний звіт, присвячений потенціалу, практичному впровадженню та стратегічному значенню технології розподіленого реєстру (DLT) у фінансовому секторі. Його мета — сформулювати методологічну основу для банків, страхових компаній, фондових посередників та регуляторів щодо інтеграції DLT у поточні бізнес-процеси з урахуванням як потенційних вигод, так і притаманних ризиків.

У вступній частині звіту автори підкреслюють, що фінансові послуги переживають технологічний злам, де DLT виступає не лише як цифрова інфраструктура, а як нова парадигма для управління ризиками, підвищення прозорості та скорочення витрат. Гонконг, позиціонуючи себе як глобальний FinTech-хаб, активно просуває впровадження DLT як частину стратегії Fintech 2025. Центральним викликом визначено необхідність

збалансованого підходу між стимулюванням інновацій і дотриманням регуляторних стандартів.

³ https://www.hkma.gov.hk/media/eng/doc/key-functions/banking-stability/DLT_Research_Paper.pdf

Окрему увагу в документі приділено аналізу архітектури технології розподіленого реєстру (DLT), зокрема опису відкритих децентралізованих мереж із вільним доступом, авторизованих мереж із контрольованим доступом та гібридних мереж зі змішаною моделлю доступу, а також механізмів досягнення консенсусу — від класичних, таких як доказ виконаної роботи (Proof-of-Work) і доказ частки володіння (Proof-of-Stake), до спеціалізованих, зокрема доказ повноважень (Proof-of-Authority) та практичної візантійської відмовостійкості (Practical Byzantine Fault Tolerance). Визначено, що різні моделі DLT мають власну доцільність залежно від рівня контролю, швидкості, масштабованості та вимог до приватності. Пояснюється, як смарт-контракти, як складова програмованості DLT, можуть усунути потребу в посередниках, забезпечуючи автоматичне виконання умов транзакцій, що особливо актуально для KYC/AML, фінансових деривативів і внутрішньогрупових розрахунків.

У звіті системно проаналізовано ключові характеристики DLT — прозорість, незмінність, стійкість і програмованість. Прозорість забезпечується відкритим доступом до інформації в режимі «єдиного джерела істини», що спрощує аудит та знижує операційні ризики. Незмінність записів посилює довіру до даних і унеможливорює маніпуляції, особливо важливо для фінансових установ, які оперують чутливою інформацією. Стійкість архітектури зменшує ризик відмов системи, а програмованість дає змогу реалізовувати автоматичні сценарії управління фінансовими активами та розрахунками без участі людини.

Одним із ключових технологічних проривів, проаналізованих у звіті, є розвиток стандартів токенизації (ERC-20, ERC-721, ERC-1155, ERC-3643), які дозволяють ефективно представляти як замінні, так і унікальні активи у цифровій формі. Їх поєднання з децентралізованими оракулами забезпечує надійний зв'язок між ончейн- і офчейн-середовищами — критично важливий аспект для достовірності ціноутворення, управління ризиками та автоматизації на основі логіки виконання смартконтрактів.

Документ також містить ґрунтовний огляд 10 практичних кейсів застосування DLT: серед них — рішення HSBC щодо токенизованих депозитів для транскордонних переказів 24/7, тестування е-НКД від Hang Seng Bank з миттєвим розрахунком у програмованих ваучерах, KYC-платформа Wecan Comply для спрощення перевірок контрагентів, а також Synapse від Гонконзької фондової біржі (HKEX) — рішення для синхронізованого клірингу міжгодинних угод з китайськими цінними паперами. Усі приклади демонструють переваги

Висновки:

- **DLT слід розгортати з чіткою фірмовою стратегією та інституційною підтримкою.** Рекомендовано створити спеціальні DLT-команди, які забезпечуватимуть належну оцінку ризиків, сумісність з регуляторними вимогами та ефективне впровадження.
- **Необхідне підвищення кваліфікації персоналу.** Для реалізації потенціалу DLT потрібно впроваджувати навчальні програми, які охоплюють як технічні аспекти, так і регуляторні вимоги, особливо щодо смарт-контрактів і безпеки даних.
- **Пріоритет — безпечна архітектура.** Вибір між відкритими мережами з вільним доступом, авторизованими мережами з контрольованим доступом або гібридними моделями повинен визначатися особливостями бізнес-моделі, чинними регуляторними вимогами та рівнем необхідного контролю над доступом і конфіденційністю даних.
- **Регуляторна визначеність та підтримка — ключові для масштабування.** Роль органів нагляду полягає в забезпеченні чітких очікувань, створенні «пісочниць» та стимулюванні міжсекторальних інноваційних проєктів.

DLT у сфері автоматизації, зменшення дублювання процесів, пришвидшення розрахунків і забезпечення прозорості між суб'єктами.

Втім, звіт чесно фіксує й обмеження: високу вартість впровадження, складнощі з інтеграцією у спадковані системи, необхідність гармонізації між технологічною інфраструктурою та регуляторними вимогами, а також питання управління ризиками — зокрема, пов'язаними з кіберзагрозами, збоєм смарт-контрактів, управлінням ключами та інтероперабельністю. Особливо важливою визнається проблема браку внутрішньої стратегічної узгодженості в багатьох установах: DLT часто залишається етапі тестування, не інтегруючись у загальну цифрову стратегію фірми.

Завершується звіт практичними рекомендаціями, які охоплюють як рівень корпоративного управління (необхідність створення DLT-стратегій і команд), так і тактичні підходи до впровадження (створення механізмів управління ризиками, спеціалізовані навчальні програми, пілотні середовища для тестування). Грошово-кредитне управління Гонконгу (НКМА) позиціонує себе як ключового ініціатора змін, пропонуючи фінансовим установам як інституційну підтримку, так і регуляторну визначеність для масштабування інновацій. Звіт також окреслює роль Гонконгу як глобального FinTech-центру, що поєднує інноваційність з інституційною стійкістю та довірою до регулятора.

Тіньова сторона благодійності: дитячі інтернати як прикриття торгівлі дітьми⁴

Документ присвячений комплексному аналізу малоусвідомленого, але масштабного та системного явища — торгівлі дітьми внаслідок утримання дітей у державних або приватних інтернатах. Це явище, яке автори визначають як «використання сиротинців як інструменту торгівлі дітьми», охоплює вербування, переміщення та утримання дітей у закладах опіки з метою експлуатації, отримання фінансування, прибутку чи задоволення емоційних або інших потреб волонтерів, туристів та донорів. Документ підкреслює, що переважна більшість дітей у таких закладах — не сироти в юридичному чи соціальному розумінні, а діти з живими батьками або родичами, які могли б забезпечити догляд за умови належної підтримки. Однак унаслідок поєднання бідності, слабких систем захисту дитини, корупції та попиту з боку іноземних донорів і волонтерів, дітей навмисно відокремлюють від родин, фальсифікують документи, створюють образ «повного сирітства», а самі заклади — часто приватні й нерегульовані — перетворюються на осередки прибуткового бізнесу, прикритого фасадом благодійності.

У документі наголошується на центральній ролі країн ОБСЄ як джерела попиту на «волонтерський досвід» у сиротинцях, а також донорських коштів, що підтримують існування таких установ. Водночас ці самі держави мають усі необхідні ресурси й правові інструменти для зміни цієї парадигми. Детально аналізується міжнародно-правова база, включно з Протоколом Палермо, Конвенцією ООН про права дитини, Конвенцією МОП №182, Європейською конвенцією з прав людини, Гаазькою конвенцією про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення, а також низкою рішень Ради міністрів ОБСЄ (зокрема 7/17, 6/18, 13/04, 15/06). Ці документи формують чітке зобов'язання держав запобігати торгівлі дітьми в

OSCE Organization for Security and Cooperation in Europe

⁴ <https://www.osce.org/files/f/documents/5/c/588718.pdf>

будь-якій формі, захищати їх від експлуатації та сприяти розвитку альтернатив сімейного виховання.

У центрі уваги дослідження — також явище «волонтуризму», або благодійного туризму, що поєднує подорожі та короткострокову волонтерську діяльність у сиротинцях. Ця індустрія оцінюється в мільярди доларів і, попри позитивні наміри окремих осіб, створює структурний попит на дітей для «переживання досвіду порятунку», що живить систему примусової вилучення дітей з родин задля розміщення у сиротинцях. Розглянуто численні приклади шкідливих практик: від фальсифікації статусу дитини і примусового утримання до сексуального насильства, трудової експлуатації та смертності в закладах через недбалість або нехтування. Подано конкретні кейси (зокрема Гаїті, Непал, Камбоджа, Кенія), які демонструють масштаби, комерційні схеми та безкарність. Водночас детально описуються й успішні практики — зокрема в Австралії, Великій Британії, США, Нідерландах, Німеччині — щодо регулювання волонтерських поїздок, запровадження заборон на фінансування сиротинців, розвитку систем фостерингу, створення національних координаторів та рапортерів з питань торгівлі людьми.

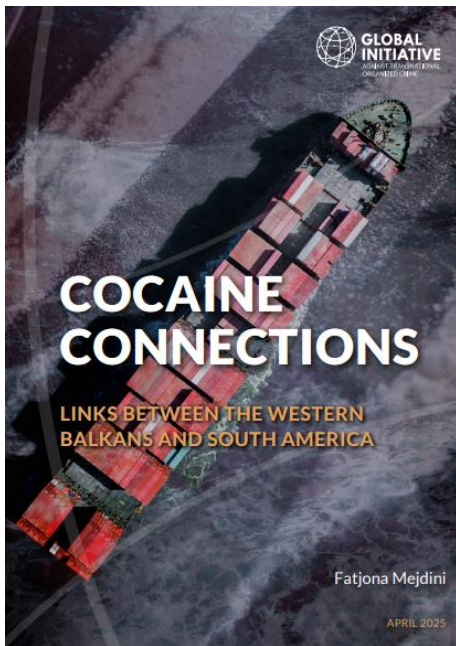
Документ завершується конкретними рекомендаціями для країн-членів ОБСЄ, серед яких: припинення фінансування інституційних форм догляду; запровадження законодавчих заборон на волонтерство в сиротинцях; перехід від підтримки інституцій до фінансування сімейних форм догляду; посилення регулювання діяльності благодійних організацій та туристичних агентств; підвищення обізнаності громадськості щодо шкідливості інституціалізації; створення механізмів моніторингу потоків благодійної допомоги; інтеграція теми торгівлі через інституціалізацію в національні стратегії протидії ВК/ФТ; імплементація керівних принципів альтернативного догляду. Особливу увагу приділено ролі технологій: як інструментів ризику (через соціальні мережі, сайти з відгуками) і як засобів моніторингу, звітності, виявлення випадків експлуатації. Підкреслюється, що лише системна й міжсекторальна співпраця — між урядами, міжнародними організаціями, туристичною індустрією, громадянським суспільством та технологічними платформами — здатна викоринити це сучасне рабство, що маскується під допомогу.

Висновки:

- Необхідно криміналізувати використання сиротинців як інструменту торгівлі дітьми у законодавстві країн-членів ОБСЄ, з урахуванням міжнародних стандартів (Палермо, CRC, SDG 8.7, 16.2).
- Країни ОБСЄ мають припинити фінансування інституційних закладів у країнах з високими ризиками експлуатації дітей, натомість інвестувати в розвиток сімейного догляду (фостеринг, підтримка батьків, послуги у громаді).
- Заборонити або суворо регулювати волонтерство та «волонтуризм» у сиротинцях, оскільки це створює попит на експлуатацію дітей і порушення їхніх прав.
- Запровадити інформаційні кампанії в країнах-донорах, з метою підвищення обізнаності громадськості щодо негативних наслідків утримання дітей у сиротинцях та переваги сімейного виховання, а також включати ці теми до шкільних програм та навчальних матеріалів для волонтерів.

Звіти окремих інституцій та експертів

Трансатлантичні тіні: Як Західні Балкани стали ключовим гравцем у торгівлі кокаїном з Південної Америки⁵

Документ, авторства Фатйони Мейдіні, опублікований Глобальною ініціативою проти транснаціональної організованої злочинності (GI-TOC), є ґрунтовним дослідженням, яке розкриває складні зв'язки між організованими злочинними групами Західних Балкан та ринком кокаїну в Південній Америці. Він охоплює історичні витоки, організаційні структури, операційні методи, соціально-політичні наслідки та стратегічні прогнози щодо діяльності цих груп, а також пропонує рекомендації для їхнього стримування. Дослідження зосереджується на тому, як злочинні мережі з Албанії, Боснії і Герцеговини, Косова, Чорногорії, Північної Македонії та Сербії перетворилися з локальних гравців на ключових учасників глобальної торгівлі кокаїном, встановивши міцні зв'язки з виробниками та логістичними центрами в Південній Америці.

Дослідження простежує еволюцію балканських злочинних груп, яка почалася у 1990-х роках на тлі хаосу, спричиненого розпадом комуністичних режимів та війнами на території колишньої Югославії. Цей період економічної нестабільності, етнічних конфліктів та слабкості державних інституцій створив сприятливе середовище для розвитку організованої злочинності. Багато злочинців, які займалися контрабандою зброї, сигарет, героїну та торгівлею людьми, накопичили капітал і досвід, що згодом стали основою для їхньої участі в торгівлі кокаїном. Ранні зв'язки з Південною Америкою часто встановлювалися через емігрантів, які діяли в США, зокрема через організацію "Group America", що складалася з вихідців із Сербії та інших країн регіону. Ця група стала піонером у торгівлі кокаїном, хоча не всі спроби, як-от діяльність албанців Фредеріка Дурди та Арбена Бербалли, були успішними через втручання правоохоронних органів, таких як DEA.

Значне посилення ролі балканських груп відбулося у 2000-х та 2010-х роках завдяки кільком факторам. По-перше, у Південній Америці спостерігалось різке зростання виробництва кокаїну: з 2013 року культивування кущів коки подвоїлося, а вдосконалення технологій переробки призвело до рекордного виробництва майже 2000 тонн у 2020 році в Колумбії, Перу та Болівії. По-друге, демобілізація великих колумбійських партизанських груп спричинила фрагментацію кримінального середовища, що дозволило балканським групам налагодити співпрацю з дрібнішими фракціями. По-третє, стратегічне розташування Балкан як транзитного вузла між Сходом і Заходом, а також корупція та слабкість судових систем у регіоні забезпечили злочинцям безпечні гавані та інфраструктуру для діяльності.

Балканські злочинні групи вирізняються гнучкою, горизонтальною структурою, що дозволяє їм адаптуватися до транснаціонального характеру торгівлі кокаїном. Замість ієрархічних картелів вони діють як мережі, що об'єднують осіб із різних країн та етнічних груп для реалізації конкретних операцій, які часто називаються "проєктами" або "спільними підприємствами". Лідери зазвичай залишаються в країнах походження або Європі, тоді як у Південній Америці працюють "емісари" – довірені особи без кримінального минулого, які координують закупівлю

⁵ <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2025/03/Fatjona-Mejdini-Cocaine-connections-Links-between-the-Western-Balkans-and-South-America-GI-TOC-April-2025.pdf>

та транспортування. Ці групи встановили партнерські відносини з провідними європейськими кримінальними організаціями, такими як італійська 'Ndrangheta, Camorra, голландсько-марокканські мережі та ірландський картель Кінахан. Наприклад, боснієць Едін Гачинін, лідер картелю "Тіто і Діно", був частиною "суперкартелю", що контролював третину європейського кокаїнового ринку. Водночас балканські групи дотримуються політики уникнення конфліктів із місцевими південноамериканськими картелями, зокрема мексиканськими, що забезпечує їм стабільність у регіоні.

Методи транспортування кокаїну є різноманітними та інноваційними. Основним каналом залишаються морські перевезення через контейнеровози, вантажні та дозвільні судна, з використанням портів Еквадору, Бразилії та країн Карибського басейну як транзитних хабів. Європейські порти, такі як Антверпен, Роттердам та Альхесірас, слугують основними пунктами ввезення, де балканські групи контролюють як транспортування, так і розподіл. Менш поширеним, але важливим методом є авіап перевезення, зокрема використання малих літаків для доставки кокаїну з Колумбії, Перу чи Болівії до портів Бразилії, Парагваю чи Аргентини. Використання підроблених документів і паспортів ускладнює відстеження злочинців, що додає їм оперативної гнучкості.

Присутність балканських груп у Південній Америці має серйозні наслідки. З 2010 року щонайменше 19 осіб із Західних Балкан, пов'язаних із торгівлею кокаїном, були вбиті в регіоні, переважно в Еквадорі, Колумбії та Болівії. Більшість убивств пов'язана з внутрішніми конфліктами, як-от у випадку хорвата Мілана Міловіча, убитого в Гуаякілі за наказом сербсько-чорногорського боса Дарко Шарича через "зраду". Попит балканських груп на кокаїн посилює конкуренцію між місцевими бандами в Еквадорі, що спричиняє сплеск насильства та дестабілізацію. Їхня співпраця з місцевими бандами в логістиці та виробництві сприяє криміналізації громад, а закупівля кокаїну безпосередньо у фермерів стимулює виробництво коки, що суперечить державним програмам заміни культур. У Західних Балканах діяльність цих груп посилює корупцію та послаблює інститути, тоді як у Європі вони сприяють зростанню доступності кокаїну, про що свідчать рекордні вилучення (110 тон в Антверпені у 2022 році) та підвищення чистоти наркотику.

Правоохоронні органи, зокрема Європол, активно протидіють цим групам. За останні три роки половина операцій Європолу щодо кокаїну була пов'язана з особами чи мережами із Західних Балкан. Розшифровка платформ, таких як EncroChat і SKY ECC, виявила масштаби їхньої діяльності, що призвело до арештів ключових фігур, включно з учасниками "суперкартелю" у 2022 році. Документ прогнозує, що майбутнє балканських груп у Південній Америці залежить від зростання конкуренції з місцевими чи іноземними групами, правоохоронного тиску та стабільності в регіоні. Посилення виробництва кокаїну та фрагментація

Висновки:

- **Міжнародна співпраця:** Необхідно створити спільні слідчі групи між Західними Балканами, Південною Америкою та ЄС для розкриття кокаїнових мереж.
- **Боротьба з корупцією:** Південноамериканським країнам необхідно впровадити антикорупційні заходи та технології виявлення наркотиків у портах, за підтримки європейського фінансування та експертизи.
- **Фінансові розслідування:** Країнам Західних Балкан необхідно розширити угоди про екстрадицію з ОАЕ та посилити розслідування відмивання грошей для послаблення фінансової бази злочинних груп.
- **Зменшення виробництва коки:** Необхідно підтримати програми заміни коки в Колумбії, Перу та Болівії міжнародною допомогою, щоб скоротити пропозицію кокаїну та підірвати економіку балканських злочинних груп.

кримінального середовища сприяють їхній присутності, але конфлікти з новими гравцями чи скоординовані міжнародні дії можуть послабити їхні позиції.

Дослідження завершується рекомендаціями, які включають посилення боротьби з корупцією в Південній Америці, впровадження технологій для виявлення кокаїну в портах, створення спільних слідчих груп між Західними Балканами, Південною Америкою та ЄС, розширення угод про екстрадицію (зокрема з ОАЕ, що слугують "безпечною гаванню" для злочинців) та тиск для зменшення виробництва кокаїну через програми заміни культур. Документ підкреслює, що лише комплексний транснаціональний підхід може зменшити вплив балканських злочинних груп, чия тридцятирічна експансія свідчить про їхню стійкість і адаптивність.

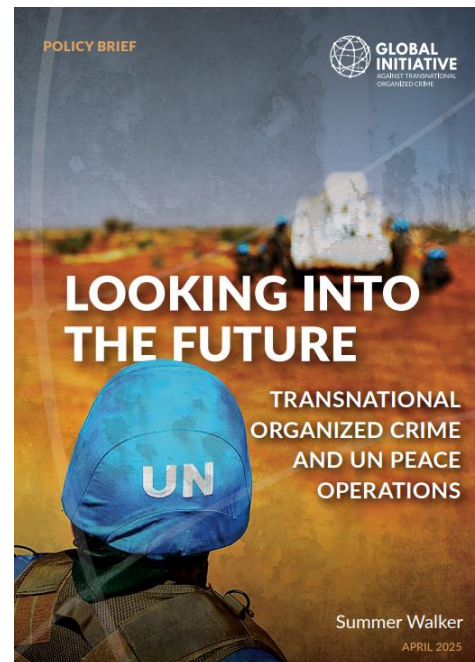
Транснаціональна організована злочинність і майбутнє миротворчих операцій ООН⁶

Політичний звіт, підготовлений Саммер Вокер для Глобальної ініціативи проти транснаціональної організованої злочинності (GI-TOC), аналізує виклики та можливості інтеграції боротьби з транснаціональною організованою злочинністю в миротворчі операції ООН на тлі значних геополітичних змін і реформування ООН. Документ підкреслює тісний зв'язок між організованою злочинністю та конфліктами, пропонуючи стратегічний підхід до вдосконалення миротворчих зусиль через комплексне врахування цього зв'язку.

Звіт підготовлено в період, коли ООН проводить одночасний перегляд своїх миротворчих архітектур. У 2025 році Німеччина приймає міністерську конференцію з питань миротворчості, а в Нью-Йорку розпочинаються міжурядові процеси, які мають завершитися резолюціями Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН. Ці реформи відбуваються в умовах глобальної політичної нестабільності, коли традиційні альянси для забезпечення миру та безпеки піддаються випробуванням.

Рада Безпеки стикається з труднощами через зменшення кількості ухвалених резолюцій (на 20% менше у 2024 році порівняно з 2020–2021 роками), вето постійних членів і недостатню підтримку для просування ключових рішень. Країни, такі як Малі та Сомалі, вигнали представників миротворчих місій ООН, а бюджет ООН зазнає скорочень. Водночас геополітичні зміни, зокрема зближення політики США з Росією за другого президентства Трампа, що проявилось у спільному голосуванні проти резолюції ООН щодо України, вказують на можливе формування нових коаліцій між європейськими, африканськими, латиноамериканськими та азійськими країнами для протидії новим імперіалістичним тенденціям.

Транснаціональна організована злочинність визнається ключовою загрозою для сталого миру, оскільки вона тісно пов'язана з конфліктними динаміками. Згідно з Глобальним індексом організованої злочинності GI-TOC за 2023 рік, існує чітка кореляція між регіонами з високим рівнем злочинності та зонами конфліктів, причому 52% резолюцій Ради Безпеки у 2024 році згадували нелегальні ринки. Приклади включають Гаїті, де банди є головними агресорами, та Демократичну Республіку Конго (ДРК), де збройні групи борються за контроль над

⁶ <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2025/04/Summer-Walker-Looking-into-the-future-Transnational-organized-crime-and-UN-peace-operation-GI-TOC-April-2025.pdf>

мінеральними ресурсами, що Рада Безпеки назвала систематичною експлуатацією та торгівлею природними ресурсами. Організована злочинність не лише спричиняє локальну нестабільність, але й дестабілізує регіони та підживлює глобальні мережі торгівлі. Історично ООН зосереджувалася на технічних заходах, таких як підготовка правоохоронних органів, санкції та моніторинг, однак ці заходи виявилися недостатніми через політичні, економічні та соціальні аспекти зв'язку між злочинністю та конфліктами.

Звіт пропонує чотири основні стратегії для інтеграції боротьби з організованою злочинністю в миротворчі операції. По-перше, необхідно враховувати загрози організованої злочинності на всіх етапах миротворчих операцій — від запобігання до пост-конфліктного миротворення. Оцінки загроз мають бути частиною мандатів місій, щоб уникнути втрати знань під час переходів між етапами та адаптуватися до динамічних нелегальних ринків. По-друге, слід відійти від суто технічних підходів, таких як підготовка поліції чи санкції, які не відповідають сучасним викликам через розширення та диверсифікацію нелегальних ринків у конфліктних зонах. Натомість потрібні стратегічні, мережеві та гнучкі відповіді, що передбачають партнерство між ООН, регіональними організаціями, урядами, громадянським суспільством і місцевими. По-третє, верховенство права, реформа судової системи та підзвітність мають бути центральними в миротворчих механізмах, оскільки їх послаблення створює можливості для кримінальних мереж і клептократів. По-четверте, стійкість до злочинності розглядається як стійкість до конфліктів, і звіт закликає включити до підсумкового документа перегляду миротворчої архітектури положення, що визнають транснаціональну організовану злочинність загрозою миру та передбачають заходи для зменшення її шкоди через залучення жінок, молоді, бізнес-спільноти та громадянського суспільства.

Документ визнає численні виклики, зокрема політичний опір боротьбі зі злочинністю в умовах

Висновки:

- **Необхідно оцінювати загрози злочинності в мандатах місій:** Включити оцінки нелегальних ринків у всі етапи миротворчих операцій для стратегічних відповідей.
- **Створення партнерств:** Необхідно розвивати співпрацю з ООН, регіональними організаціями, урядами та громадянським суспільством для гнучких відповідей на злочинність.
- **Пріоритизувати верховенство права:** Зміцнювати судову реформу та підзвітність для боротьби з кримінальними мережами.
- **Включити стійкість до злочинності в резолюції Радбезу ООН:** Визнати організовану злочинність загрозою миру в резолюціях ООН 2025 року.

геополітичних напружень, фінансові обмеження та складність інтеграції таких заходів у вже перевантажені миротворчі операції. Проте перегляд 2025 року створює унікальну можливість переосмислити зв'язок між злочинністю та конфліктами, використовуючи уроки попередніх ініціатив, таких як суди з піратства в Сомалі чи Міжнародна комісія проти безкарності в Гватемалі. Звіти ООН про миротворчість визнають організовану злочинність серйозною загрозою, що відкриває шлях для інноваційних підходів. Звіт закликає до розробки реалістичних і амбітних політик, які спираються на партнерства та стратегічну координацію між різними програмами ООН, щоб ефективно протидіяти транснаціональній організованій злочинності в контексті миротворчих зусиль.

Пандемія як каталізатор: трансформація організованої злочинності у Латинській Америці після COVID-19 ⁷

П'ять років після початку пандемії COVID-19 Латинська Америка та Карибський басейн перебувають у стані глибокої трансформації систем безпеки й організованої злочинності, спричиненої як прямими наслідками глобальної кризи, так і гібридною адаптацією злочинних угруповань до зміненого соціально-економічного середовища. Стаття InSight Crime пропонує масштабний огляд того, як пандемія переорієнтувала організовану злочинність у регіоні, висвітлюючи ключові тенденції у сфері наркотрафіку, міграції, інституційної слабкості та динаміки територіального контролю.

Однією з найпоказовіших змін стала трансформація ланцюгів постачання наркотиків, зокрема синтетичних речовин. У період пандемії глобальні перевезення зазнали серйозних збоїв, що вдарило по можливості картелів імпортувати прекурсори з Азії. У відповідь мексиканські виробники фентанілу та мет-амфетаміну перейшли до використання внутрішньо доступних, менш контрольованих хімічних речовин, що дозволило їм зберегти виробничу спроможність у нових умовах. Ця локалізація виробництва не лише забезпечила більшу стійкість до зовнішніх факторів, а й зменшила вразливість перед міжнародним моніторингом хімічного імпорту. Варто зазначити, що ця тенденція є серйозним викликом для глобальної системи контролю за прекурсорами — її ефективність суттєво знижується, коли національні хімічні ринки не інтегровані в системи моніторингу ризиків.

У Колумбії ситуація розвивалася інакше. Обмеження морського трафіку призвели до «накопичення» партій кокаїну, які не можна було оперативного переправити до ринків США та Європи. Це створило напруження в середовищі наркоторговців, посилило конкуренцію між групами та спричинило фрагментацію організованого криміналу. Ті угруповання, які змогли забезпечити ефективну логістику, контроль територій та доступ до маршрутів, вийшли переможцями, що, втім, відбулося через ескалацію насильства. Така динаміка показує, як інфраструктурна слабкість держави в поєднанні з глобальними кризами може слугувати каталізатором для боротьби за домінування серед злочинців.

Особливо руйнівним став вплив пандемії на Еквадор, який уже до 2020 року мав ознаки інституційної крихкості. На тлі стрімкого економічного занепаду, зростання безробіття та згортання державних соціальних програм злочинні угруповання почали заповнювати вакуум, що виник. Масова вербовка неповнолітніх та молоді в кримінальні структури стала можливою не лише через фінансову привабливість, а й через повну відсутність альтернатив — держава не змогла забезпечити елементарних умов соціального захисту. Цей процес супроводжувався занепадом пенітенціарної системи, яка в умовах пандемії втратила навіть мінімальний рівень контролю. В'язниці, замість бути елементом стримування, перетворилися на осередки управління злочинною діяльністю. Посилення впливу кримінальних структур у пенітенціарних установах є тривожним симптомом ерозії державного суверенітету, особливо в контексті регіонального безпекового ландшафту.

Ще одним масштабним наслідком пандемії стало зміцнення кримінального контролю над нелегальною міграцією. Закриття офіційних кордонів, зокрема між Венесуелою та Колумбією,

⁷ <https://insightcrime.org/news/five-years-later-how-pandemic-changed-organized-crime-latin-america-caribbean/>

створило сприятливі умови для організованих злочинних груп, які почали пропонувати «повний пакет» послуг з переправлення через кілька країн. Tren de Aragua, одна з найагресивніших структур регіону, не лише монополізувала маршрути, а й використала недовіру мігрантів до офіційних структур, включаючи прикордонників, як елемент свого бренду. У Колумбії AGC взяли під контроль маршрут через Дар'єнський розрив, використовуючи гуманітарну кризу для розширення контролю в регіоні Ураба. Масштабність явища вражає: від 130 тисяч мігрантів у 2021 році до понад пів мільйона у 2024-му.

У Північній Америці оновлена політика, яка формально мала обмежити поширення COVID-19, призвела до зростання числа мігрантів, які зверталися до злочинців для переправлення через кордон. Вразливість цих людей використовувалася для викрадень, шантажу та сексуального насильства. Особливо вразливими були жінки й діти. Мексиканські угруповання, включно з картелем Нортеаст, не лише інституціоналізували свою роль у цих процесах, а й інтегрували міграційний бізнес як один із ключових елементів своїх доходів.

Таким чином, пандемія не стала короточасною кризою для організованої злочинності — навпаки, вона сприяла стратегічному перегрупуванню й адаптації злочинних структур. У кожній із країн регіону ці процеси мали свою специфіку, проте об'єднує їх одне — здатність злочинців експлуатувати системну слабкість держави. Цей аналіз є особливо

актуальним для AML фахівців, оскільки нові канали фінансування, транснаціональні схеми нелегального переміщення коштів та осіб, а також зростання ролі «інституцій злочину» потребують глибокої переоцінки ризиків і перегляду моделей нагляду.

Висновки:

- Пандемія змінила логістику наркотрафіку, зробивши її менш залежною від глобальних ланцюгів постачання, зокрема через локалізацію виробництва прекурсорів у Мексиці.
- В Еквадорі злочинні угруповання перетворили соціально-економічну кризу на можливість для масової вербовки молоді та посилення контролю в пенітенціарній системі.
- COVID-19 закріпив залежність міграційних потоків від кримінальних структур, що сприяло формуванню нових форм транскордонної злочинності.
- Злочинність дедалі більше інтегрується в політичний і соціальний ландшафт регіону, зростаючи на ґрунті структурних державних слабкостей.

Як перемогти шахрайську мережу: швейцарська модель співпраці банків та індустрій⁸

Документ є звітом за результатами попереднього дослідження, проведеного Швейцарською банківською асоціацією (SBA) спільно з провідними банками країни та за участі консалтингової фірми Acrea. Документ присвячений аналізу поточних викликів і перспектив зміцнення колективної протидії шахрайству у сфері прямих міжбанківських переказів від одного рахунку до іншого у Швейцарії. Ініціатива реалізована у співпраці з провідними швейцарськими банками (зокрема UBS, PostFinance, Julius Bär, Raiffeisen, ZKB, Migros Bank та іншими), а також за підтримки консалтингової компанії Acrea. В основу дослідження покладено дослідження на основі відкритих джерел, серію експертних інтерв'ю та воркшопів із фахівцями з питань шахрайства, юридичного комплаєнсу та фінансового моніторингу, а також консультації з

провайдерами аналітичних рішень у сфері управління ризиками шахрайства. Хронологічно робота тривала з серпня 2024 до березня 2025 року.

Звіт фіксує фундаментальні зміни в середовищі платіжних операцій, зокрема стрімкий перехід до цифрових платіжних засобів, який, поряд зі зручністю, створює умови для нових загроз. Суттєвим викликом стала еволюція шахрайства, яке дедалі частіше використовує інструменти генеративного штучного інтелекту — діпфейки, віртуальні особи, адаптивний фішинг. За останніми даними, понад 40% усіх зафіксованих шахрайських спроб у фінансовому секторі Європи мають ознаки використання ШІ, а країни з найбільшими втратами на одного постраждалого включають США, Данію та Швейцарію. Важливим аспектом є те, що кіберзлочинність набула мережевого характеру — шахраї активно обмінюються інструментами, схемами та вкраденими даними на даркнеті, що значно підвищує ефективність шахрайських операцій.

У національному контексті Швейцарії основними типами шахрайства залишаються фішинг, соціальна інженерія, підробка рахунків та крадіжка особистих даних. Водночас із впровадженням миттєвих платежів фіксується феномен «митєвих шахрайств» — шахрайства, що реалізується в режимі реального часу, коли традиційні засоби протидії не встигають зреагувати. Окремо підкреслюється зв'язок між шахрайством і відмиванням коштів: викрадені кошти швидко виводяться через мережі грошових «мулів», що вказує на циклічний характер фінансової злочинності (так званий FinCrime Cycle).

У відповідь на зростаючі ризики, звіт акцентує на необхідності переходу від ізолюваного аналізу до мережевого бачення платіжного простору. Прикладом ефективної міжбанківської співпраці у виявленні шахрайства є проєкт BIS «Aurora», який показав, що колективне опрацювання даних дозволяє виявляти зв'язки та патерни, недоступні окремим установам. У Швейцарії вже функціонують численні ініціативи у сфері обміну даними та протидії кіберзагрозам — Switch CERT, NCSC, платформа «eBanking aber sicher!», а також формат Swiss FIPPP, що забезпечує співпрацю між фінансовими установами та MROS. Однак дослідження SBA демонструє, що потенціал для скоординованої взаємодії залишається значним.

На основі зібраних даних та обговорень, у звіті сформульовано три ключові напрямки подальшої колективної дії. Перший — запуск спільної кампанії з підвищення обізнаності населення про шахрайство. Ідея полягає в об'єднанні інформаційних ресурсів банків, державних органів, поліції, онлайн-платформ і маркетплейсів для створення єдиного впізнаваного бренду, який буде системно комунікувати ризики шахрайства та формувати превентивну поведінку користувачів. Ця кампанія має бути незалежною від окремих установ і керуватись на асоціативних засадах, а її запуск запланований на 2026 рік за підсумками підготовчої фази впродовж 2025 року.

Другий вектор — розробка централізованого сервісу оцінки ризику транзакцій у реальному часі на рівні мережі. Такий сервіс дозволить банкам оцінювати ймовірність того, що отримувач коштів (напр., IBAN) є шахраєм або частиною злочинної мережі. При ізолюваному аналізі ця ймовірність важко встановлюється, але у разі доступу до транзакційної інформації всієї системи алгоритми машинного навчання зможуть виявляти підозрілі патерни. Найбільш доцільним розробником такого сервісу визначено Swiss Interbank Clearing (SIC), якому запропоновано ініціювати техніко-юридичне обґрунтування проєкту за участі Швейцарського національного банку.

• Swiss Banking

Collaborative Fraud Prevention

Results report of the preliminary study
coordinated by the Swiss Bankers Association

Третій напрям — організація структурованого міжпродуктового та міжгалузевого обміну експертною інформацією між фінансовими установами, телекомунікаційними компаніями, онлайн-маркетплейсами та регуляторами. Метою є не лише обмін знаннями, а й узгодження вимог до попередження шахрайства в інших секторах (наприклад, запровадження спуфінг-захисту), координація юридичних підходів і запобігання дублюванню наявних форматів обміну.

Фінальний висновок звіту чітко вказує: для ефективної боротьби із мережевим шахрайством потрібна мережа партнерств, що функціонує за принципом взаємного доповнення, спільного ризик-аналізу, технологічної сумісності й стратегічного мислення. Документ не лише окреслює поточний стан справ, а й визначає вектор майбутньої трансформації швейцарської системи протидії фінансовому шахрайству.

Висновки:

- Швейцарському фінансовому сектору необхідно створити централізовану систему скорингу ризиків у реальному часі на рівні платіжної мережі, яку має впроваджувати Swiss Interbank Clearing. Це дозволить ефективно виявляти зловмисників при ініціюванні платежів, зменшити кількість хибнопозитивних сигналів і посилити боротьбу з грошовими мулами.
- Запуск масштабної спільної кампанії з підвищення обізнаності населення щодо шахрайства із залученням банків, поліції, регуляторів та цифрових платформ дозволить не лише зменшити кількість жертв, а й зміцнити довіру до фінансової системи. Перші кроки мають бути реалізовані в 2025 році, запуск — у 2026.
- Необхідно структуровано організувати міжгалузевий обмін інформацією між ключовими учасниками (банками, телекомунікаційними компаніями, маркетплейсами, соцмережами) щодо методів, загроз і виявлених схем шахрайства. Це дозволить оперативніше реагувати на нові шахрайські тенденції, включно з тими, що виникають поза межами банківського сектору.
- Взаємозв'язок шахрайства і відмивання коштів вимагає інтегрованого підходу, включаючи співпрацю з MROS у форматі Swiss FIPPP. Посилення інтеграції аналізу транзакцій з аналізом підозрілих активів значно покращить виявлення схем комплексного фінансового злочину.

Fintech 2025⁹

Документ є частиною глобального юридичного довідника Chambers Global Practice Guides: Fintech 2025, присвяченого правовому регулюванню фінтеху в Швейцарії. Основна увага зосереджена на загальній нормативно-правовій рамці, підходах до боротьби з ВК/ФТ, а також регулюванні цифрових фінансових інновацій (включаючи DeFi, криптовалюти, стейблкоїни, блокчейн, NFT, регтех тощо).

Ринок фінтеху у Швейцарії розвивається швидкими темпами, незважаючи на падіння обсягу інвестицій у 2024 році. Натомість зросла кількість раундів фінансування, що свідчить про стійкий інтерес до сектора. Законодавство Швейцарії принципово нейтральне до технологій, що дозволяє забезпечити адаптивність регулювання. У 2019 році були вперше видані ліцензії для фінтех-банків, таких як Sygnum і

⁹ <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/fintech-2025>

Seba (нині AMINA Bank), що спеціалізуються на DLT-активах. Подальші законодавчі зміни включають введення полегшеної "фінтех-ліцензії" (до 100 млн CHF без проведення класичної банківської діяльності), а також створення окремих правил для DLT-трейдингу.

Документ також висвітлює серйозні вимоги до підзвітних установ у сфері ПВК, які охоплюють велику частину фінтех-сектору. Більшість бізнес-моделей, що передбачають приймання чи передачу коштів, потрапляють під визначення фінансових посередників, що зобов'язані дотримуватись вимог щодо KYC, ведення записів та повідомлень про підозрілі операції. Особливу увагу приділено взаємодії з саморегулювними організаціями, нагляд за якими здійснює FINMA.

Окремо розглянуто питання санкцій. Швейцарія приєдналася до санкцій ЄС проти Росії, включаючи фінансові обмеження, заборони на надання певних послуг тощо. Дотримання санкційних правил вимагає ретельного внутрішнього контролю, оскільки їх порушення несе суттєві юридичні й репутаційні ризики.

Значну частину матеріалу присвячено блокчейну та криптовалютам. FINMA дотримується принципу нейтральності до технологій, класифікуючи токени як платіжні, утилітарні або інвестиційні, що визначає їхній регуляторний статус. Висвітлюється регулювання DeFi-проектів, які за відсутності централізованого управління можуть уникати ліцензування, а також описуються окремі правила щодо стейкінгу та стейблкоїнів.

Документ також охоплює інші інноваційні напрямки, як-от robo-advisers, регтех, open banking і онлайн-кредитування. У всіх випадках підкреслюється, що FINMA сприяє розвитку інновацій, водночас встановлюючи чіткі вимоги до прозорості, захисту даних і належного управління.

Висновки:

- **Фінтех-компанії Швейцарії здебільшого підпадають під дію законодавства з питань ПВК/ФТ, навіть якщо не мають банківської ліцензії.** Вони повинні або бути під наглядом FINMA, або приєднатися до саморегулювної організації з наглядом за дотриманням AML-вимог.
- **Запровадження «фінтех-ліцензії» спрощує вихід на ринок для небанківських установ, однак не звільняє їх від обов'язку дотримання AML-регулювання та санкційного контролю.** Компанії, що працюють за такою ліцензією, зобов'язані проводити KYC і виконувати інші обов'язки відповідно до закону.
- **Участь у DLT-проектах або торгівля віртуальними активами потребує ретельного аналізу регуляторного статусу, зокрема щодо AML, статусу токенів і прав на активи у випадку банкрутства.** FINMA надає окремі рекомендації щодо стейкінгу, stablecoins, DeFi та обігу цифрових цінних паперів.
- **Швейцарська модель регулювання може бути прикладом для інших юрисдикцій завдяки збалансованому підходу між інноваційністю, гнучкістю та збереженням стандартів ПВК/ФТ/ФР.** Вона підтримує динаміку фінансового сектору, не послаблюючи контроль за ризиками.

Управління ризиками ВК/ФТ ¹⁰

Документ є аналітичним посібником, присвяченим ролі та значенню другої лінії захисту (Second Line of Defence, LoD) у системі ПВК/ФТ. Автори позиціонують другу лінію як критичний структурний елемент, що забезпечує контроль, моніторинг і вдосконалення системи ПВК/ФТ у

¹⁰ <https://rapidaml.com/booklets/ml-ft-risk-management-the-second-line-of-defence/>

межах організації. Пояснюючи концепцію трьох ліній захисту, публікація фокусує увагу саме на середній ланці, яка відіграє роль наглядача, методолога, координатора та гаранта якості заходів комплаєнсу. У першій частині пояснюється модель трьох ліній захисту. Перша лінія — операційний персонал, що безпосередньо взаємодіє з клієнтами (каси, фронт-офіс, кредитні відділи), виявляє початкові ризики і застосовує базові процедури KYC. Друга лінія — фахівці з комплаєнсу та управління ризиками, які здійснюють нагляд, формують політики та надають рекомендації першій лінії, забезпечуючи належне впровадження внутрішніх процедур. Третя лінія — незалежна перевірка (аудит), яка оцінює ефективність двох попередніх рівнів і надає об'єктивну інформацію керівництву.

**ML/FT Risk Management:
The Watchful Eyes of
Second Line of Defence**

Документ детально описує функціонал другої лінії захисту: оцінювання ризиків ПВК/ФТ, ідентифікація прогалин у чинних процедурах, оновлення політик відповідно до законодавства, навчання працівників щодо виявлення ознак підозрілих транзакцій, ведення звітності, координація із зовнішніми та внутрішніми учасниками. Комплаєнс-офіцери зобов'язані подавати повідомлення про підозрілі операції (STR/SAR) до ПФР, здійснювати внутрішній

моніторинг ефективності контролів, звітувати перед керівництвом і підтримувати співпрацю з наглядовими органами.

Особливий акцент зроблено на важливості навчання та формування культури дотримання вимог. Безперервне підвищення обізнаності працівників про ризики ВК/ФТ, політики, процедури, індикатори підозрілої активності, вимоги до ведення обліку та інструменти звітування — ключ до ефективної взаємодії всіх рівнів. Навчання сприяє формуванню поведінкових стандартів, які перетворюють ПВК/ФТ на колективну відповідальність.

Підсумовуючи, автори підкреслюють, що саме друга лінія повністю «володіє» ризиками, пов'язаними з клієнтами, і виступає посередником між першою лінією і внутрішнім аудитом. Вона забезпечує оперативну дієвість системи, захист інституції від фінансових злочинів і підтримку довіри до фінансової системи загалом.

Висновки:

- Друга лінія захисту відіграє центральну роль у системі ПВК/ФТ, забезпечуючи контроль за впровадженням політик, оновленням процедур та навчанням персоналу. Вона має бути незалежною, наділена повноваженнями і забезпечена достатніми ресурсами.
- Комплаєнс-офіцери зобов'язані координувати діяльність із ПФР, подавати ЗПП, надавати керівництву обґрунтовану інформацію про ризики, а також забезпечувати постійне оновлення політик відповідно до законодавства.
- Регулярні перевірки та моніторинг з боку другої лінії дозволяють вчасно виявляти прогалини в комплаєнс-системі та забезпечувати її відповідність вимогам регулятора.
- Формування культури дотримання вимог через постійне навчання і підвищення обізнаності працівників є ключовим елементом ефективної боротьби з ВК/ФТ на всіх рівнях організації.

Темна сторона благодійності: викриття шахрайства ¹¹

Стаття написана Рашею Кассем, доктором філософії і опублікована в журналі Fraud Magazine, є детальним дослідженням проблеми шахрайства в благодійному секторі. Автор занурюється в аналіз форм, методів і мотивів цього явища, підкріплюючи свої твердження реальними прикладами та статистичними даними, а також пропонує практичні стратегії протидії як для організацій, так і для донорів, щоб захистити

благодійність від зловживань. Стаття розкриває, як шахрайство підриває довіру до сектору, завдає фінансових збитків і створює унікальні виклики для благодійних організацій через їхню специфіку — обмежені ресурси, культуру довіри та складність нагляду.

Стаття розпочинається з яскравого прикладу справи Еймі Бок, засновниці американської благодійної організації Feeding Our Future. У 2025 році її засудили за шахрайство на суму 250 мільйонів доларів у рамках програми харчування дітей під час пандемії COVID-19. Цей випадок ілюструє, як шахраї можуть використовувати благодійність для особистого збагачення, витрачаючи кошти на розкішне життя — нерухомість, автомобілі, подорожі — замість допомоги нужденним. Автор підкреслює, що подібні інциденти не лише призводять до величезних втрат, але й руйнують довіру громадськості до благодійних організацій, які часто працюють з обмеженими бюджетами.

Далі Раша Кассем ділить загрози шахрайства на два основні типи: внутрішні та зовнішні, детально описуючи їхні схеми та наводячи конкретні приклади. Внутрішні загрози походять від тих, хто має доступ до ресурсів організації — співробітників, волонтерів, членів правління чи довірених осіб. Серед прикладів: Кіт Тейлор, виконавчий директор Modest Needs у США, який привласнив 2,5 мільйона доларів; Венді Макбін із Foyle Youth and Community Association у Великій Британії, звинувачена у шахрайстві на понад 1 мільйон фунтів стерлінгів через махінації з програмою Gift Aid; та Ендрю Філпін, фінансовий менеджер YMCA, який викрав 300 000 фунтів стерлінгів, витративши їх на відпустки та колекцію вінілових платівок. Такі випадки включають привласнення коштів, хабарництво, шахрайство із заробітною платою, закупівлями чи фальшивими рахунками.

Зовнішні загрози, натомість, походять від осіб чи організацій, не пов'язаних із благодійною діяльністю. Автор наводить приклади кібершахрайства, як-от фішингова атака на Salvation Army у 2019 році, що скомпрометувала дані співробітників, або шахрайство з переадресацією платежів. Інший випадок — Девід Леві у Великій Британії, який зібрав 500 000 фунтів стерлінгів, використовуючи переодягнених у костюми ведмедів збирачів коштів, а також Cancer Recovery Foundation International у США, яка зібрала 18 мільйонів доларів, але лише 1% спрямувала на реальну допомогу. Окремо виділяється обман донорів через фіктивні організації, фальшиві історії на краудфандингових платформах чи шахрайство під час стихійних лих. Прикладом є Шарлотта Блеквелл із Південного Уельсу, яка вигадала рак сина, обманувши благодійну організацію на 4000 фунтів стерлінгів.

Наступний розділ статті присвячений аналізу факторів, що сприяють шахрайству: можливостей, мотивів і раціоналізацій. Можливості виникають через слабкі внутрішні контролю, надмірну довіру до персоналу та брак ресурсів для аудиту чи нагляду. Мотиви можуть бути різними — від

¹¹<https://www.acfe.com/fraud-magazine/all-issues/issue/article?s=2025-marapr-charity-fraud-dark-side-giving>

фінансових труднощів і прагнення розкішного життя до особистих проблем, таких як залежність. Раціоналізації ж дозволяють шахраям виправдовувати свої дії, наприклад, через переконання, що організація "переживе" збитки, що їхня зарплата замала, або що це "заслужена компенсація" за їхню працю.

Завершується стаття пропозиціями стратегій протидії шахрайству. Для благодійних організацій Раша Кассем рекомендує впровадження надійних систем контролю шахрайства: створення сильної етичної культури з чіткими політиками, розділення обов'язків, регулярні аудити, оцінку та управління ризиками через постійні перевірки й ведення реєстру інцидентів. Вона також наголошує на важливості інвестицій у технології та кібербезпеку — наприклад, використання інструментів для виявлення фішингу та двофакторної автентифікації — а також на навчанні персоналу й волонтерів розпізнавати шахрайство та повідомляти про підозрілі дії. Для донорів автор радить перевіряти легітимність організацій через офіційні ресурси, як-от CharityNavigator.org чи IRS Tax Exempt Organization Search Tool, уникати поспішних пожертв, використовувати безпечні методи оплати та захищати особисті дані від фішингових атак.

У підсумку Раша Кассем підкреслює, що шахрайство в благодійних організаціях є серйозною загрозою, яка завдає не лише фінансових збитків, а й шкодить репутації сектору. Вона акцентує на унікальних викликах — обмежених ресурсах, культурі довіри, складності нагляду за волонтерами — і закликає до активної участі як організацій, так і донорів у боротьбі з цією проблемою. Пропоновані рішення поєднують внутрішні контролю, технології та підвищення обізнаності, створюючи комплексний підхід до зниження ризиків шахрайства та захисту благодійності як важливої суспільної цінності.

Висновки:

- **Впроваджуйте надійні системи внутрішнього контролю:** Благодійні організації повинні розділяти обов'язки, проводити регулярні аудити та створювати етичну культуру, щоб мінімізувати можливості для внутрішнього шахрайства.
- **Інвестуйте в кібербезпеку:** Використовуйте двофакторну автентифікацію та інструменти виявлення фішингу, щоб захистити дані та кошти від зовнішніх атак.
- **Навчайте персонал і волонтерів:** Регулярні тренінги з розпізнавання шахрайства допоможуть запобігти інцидентам.
- **Заохочуйте донорів до пильності:** Рекомендуйте перевіряти організації через офіційні ресурси (наприклад, CharityNavigator.org) перед пожертвами, щоб уникнути обману.

Глобальні ризики та локальні наслідки: як «сірий список» FATF впливає на діяльність ВНУП¹²

Стаття, опублікована на платформі AML UAE, аналізує наслідки оновлення «сірого списку» FATF для визначених нефінансових установ та професій (ВНУП), з фокусом на юрисдикції, які перебувають під посиленням моніторингом. Хоча початково йдеться про Об'єднані Арабські Емірати, зміст цієї аналітики є універсальним для будь-якої країни, яка знаходиться або може опинитися під ретельним наглядом з боку FATF, включно з Україною, яка вже має досвід міжнародної оцінки системи ПБК/ФТ та продовжує вдосконалювати національне законодавство і практики у відповідь на глобальні виклики.

¹²<https://amluae.com/impact-of-fatf-grey-list-update-on-uae-dnfbps/>

У центрі аналізу — системні недоліки, які виявляються внаслідок взаємної оцінки, що проводиться експертами FATF та її регіональних партнерів, таких як MONEYVAL. Якщо юрисдикція визнається такою, що має стратегічні прогалини у протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму або фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, її включають до списку країн, що підлягають посиленому моніторингу — «сірого списку». Це не лише сигнал для міжнародної спільноти, що країна зобов'язалася усунути виявлені недоліки, а й суттєвий чинник ризику, який миттєво трансформується у конкретні дії з боку фінансових установ, іноземних партнерів, бізнесу, а також впливає на внутрішню нормативну динаміку.

У контексті України це означає, що навіть у статусі країни, яка активно співпрацює з MONEYVAL і не включена до «сірого списку», місцеві ВНУП повинні розуміти механізми оцінки FATF, адже опосередковані ризики можуть стосуватися як контрагентів з інших країн, так і власних клієнтів, які здійснюють операції через юрисдикції зі «сірого списку». Особливу увагу мають приділяти ріелтори, аудитори, бухгалтери, юристи, нотаріуси, торговці цінностями (включаючи дорогоцінне каміння та метали), а також організатори азартних ігор — ті категорії ВНУП, що прямо згадані у Рекомендації 22 FATF. У разі взаємодії з особами або коштами, пов'язаними з юрисдикціями, визнаними ризиковими, очікується застосування розширеної перевірки клієнтів (EDD), включно з документальним підтвердженням джерел походження активів, встановленням бенефіціарної власності, проведенням постійного моніторингу фінансової поведінки, а також фіксацією будь-яких ознак підозрілості для подальшого повідомлення до Державної служби фінансового моніторингу України.

Додатково, адаптація до оновленого «сірого списку» означає для українських суб'єктів необхідність оновлення політик ПВК/ФТ, проведення регулярного скринінгу клієнтів та їхніх операцій на відповідність спискам FATF, а також внесення змін до ризик-орієнтованих моделей у рамках внутрішніх систем контролю. Не менш важливою є і безперервна професійна підготовка персоналу — оновлення знань про актуальні ризики, зміни в юрисдикційній структурі міжнародного моніторингу, а також практичні вміння щодо розпізнавання клієнтів з підвищеним рівнем ризику та правильного документування таких випадків.

Законодавство України щодо ВНУП ґрунтується насамперед на положеннях Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-IX. Згідно з цим законом, ВНУП (до яких належать, зокрема, аудитори, бухгалтери, нотаріуси, адвокати, юристи, ріелтори, суб'єкти господарювання, які торгують дорогоцінними металами, камінням, предметами розкоші, а також організатори азартних ігор) є суб'єктами первинного фінансового моніторингу та зобов'язані здійснювати заходи належної перевірки клієнтів, оцінку ризиків, ідентифікацію та верифікацію осіб, встановлення кінцевого бенефіціарного власника, а також повідомлення про підозрілі фінансові операції до Держфінмоніторингу. Закон також вимагає, щоб у своїй діяльності ВНУП керувалися ризик-орієнтованим підходом, зокрема у випадках, коли йдеться про клієнтів із країн, які перебувають під санкційними обмеженнями або визнані державами з високим рівнем ризику. Окрему увагу в законодавстві приділено забороні співпраці з особами з держав агресорів.

Отже, навіть за відсутності формального статусу «ризикової юрисдикції», Україна та її ВНУП мають враховувати міжнародні тренди в контексті FATF та оперативно реагувати на будь-які зміни у глобальному «сірому списку», оскільки це безпосередньо впливає як на внутрішню нормативну стабільність, так і на репутацію країни на міжнародному фінансовому ринку.

Рекомендовані матеріали

10 червоних прапорців в розслідуваннях з ПВК ¹³

Відео присвячене одній із найважливіших тем для всіх фахівців у сфері ПВК — десяти ключовим ознакам підозрілої діяльності, на які обов'язково має звертати увагу кожен аналітик під час розслідувань. Автор наголошує, що пропущена ознака може означати втрату сигналу про серйозний ризик або навіть активну фінансову злочинність.

У вступі підкреслюється, що ознаки ПВК слугують системою раннього попередження, завдяки якій можна виявити невідповідності в транзакціях, поведінці клієнтів чи документації. Правильне розпізнавання таких ознак — це не просто відповідність нормативним вимогам, а справжній внесок у захист фінансової системи.

Далі автор системно розглядає десять ключових червоних прапорців:

1. Постійні транзакції округленими сумами (\$5,000, \$10,000 тощо) можуть вказувати на спробу уникнути виявлення через порогові значення та структурування платежів. Такі моделі часто помічаються системами моніторингу транзакцій (ТМ-системами), але саме аналітик має встановити справжній зв'язок.
2. Часті великі готівкові операції — особливо якщо обсяги не відповідають профілю клієнта. Готівка залишається однією з найскладніших для моніторингу форм активів через її анонімність.
3. Швидкий вивід коштів із рахунків на інші рахунки, особливо офшорні або не пов'язані між собою, свідчить про етап "розшарування" (layering) у схемі відмивання коштів.
4. Транзакції, що не відповідають профілю клієнта. Наприклад, якщо пенсіонер переказує мільйони за кордон — це має викликати додаткові запитання щодо джерела та призначення коштів.
5. Операції, пов'язані з високоризиковими юрисдикціями — санкційними країнами або офшорними зонами. Такі операції потребують уважного аналізу характеру транзакцій та зв'язків залучених сторін.
6. Невідповідність заявленого доходу способу життя клієнта. Часті значні перекази за наявності скромних офіційних доходів повинні стати сигналом для подальшої перевірки.
7. Складні корпоративні структури без чіткої економічної мети — компанії-оболонки, трасти. Їх використовують для маскування кінцевого бенефіціара.
8. Відмова клієнта співпрацювати або надання обмеженої інформації. Це виділено як окремий серйозний червоний прапорець: небажання розкривати дані про бізнес чи джерело коштів часто супроводжує протиправну діяльність.
9. Часті міжнародні перекази на непов'язаних осіб можуть свідчити про спроби відмивання коштів або шахрайство, особливо якщо перекази йдуть у високоризикові юрисдикції.
10. Структурування транзакцій для уникнення лімітів звітності (наприклад, перекази на \$9,999 замість \$10,000) вказує на навмисне ухилення від контролю.

Наприкінці автор наголошує: кожен окремий сигнал — це лише фрагмент картини, а головне завдання аналітика — поєднати їх у єдине розслідування, яке дозволить розкрити справжню природу підозрілої діяльності.

¹³ https://www.youtube.com/watch?v=DSqN2PtXhcM&ab_channel=FinCrimeAgent

Для загального розвитку

FATF оновив Стандарти та провів консультації щодо рекомендацій для кращого сприяння фінансовій інклюзії¹⁴

Після завершення пленарного засідання FATF у лютому 2025 року було ухвалено низку важливих змін до Стандартів ПВК/ФТ/ФР, спрямованих на підвищення гнучкості та ефективності їх впровадження у різних національних контекстах. Ці оновлення продовжують системну лінію FATF на підтримку фінансової інклюзії, водночас зберігаючи акцент на ризик-орієнтованому підході та пропорційності у регуляторному нагляді.

Одним із ключових аспектів є заміна терміну «commensurate» на «proportionate» в Рекомендації 1 та відповідних частинах Стандартів. Такий крок спрямований на уточнення сутності вимоги — заходи протидії мають бути не лише співмірними, а й адекватними конкретному рівню

ризиків, з урахуванням ефективного його зниження. Це, своєю чергою, має зменшити можливості для хибного тлумачення регуляторних вимог і сприяти точнішому застосуванню концепції пропорційності на практиці.

Інше важливе оновлення полягає в тому, що країни тепер зобов'язані не лише дозволяти, а й заохочувати впровадження спрощених заходів у випадках зниженого ризику. Уточнено, що фінансові установи та визначені нефінансові установи та професії (ВНУП) мають враховувати різницю в рівнях ризику, відповідно варіюючи свої контрольні заходи. Це закладає основу для більш адаптивного підходу, який дозволяє ефективніше обслуговувати сегменти клієнтів з мінімальним рівнем загроз, не втрачаючи при цьому загальної стійкості системи ПВК/ФТ/ФР.

Також було введено нову вимогу до наглядових органів: вони повинні оцінювати не лише відповідність, а й фактичні заходи ризик-менеджменту, що впроваджуються установами. Це означає, що регулятори мають брати до уваги практичну ефективність вже реалізованих заходів та уникати формального чи надмірного регулювання, яке може зумовити «перевиконання» через неповне розуміння природи ризиків.

Ще одним суттєвим доповненням стало роз'яснення щодо характеру ризику дистанційних (non-face-to-face) взаємодій: такі операції визнаються потенційно більш ризикованими лише за відсутності належних компенсаторних механізмів. З огляду на стрімкий розвиток цифрової ідентифікації та онлайн-банкінгу, це положення є надзвичайно актуальним і дозволяє уникати автоматичного класифікування таких операцій як високоризикових, що могло обмежувати доступ до фінансових послуг.

У контексті фінансової інклюзії FATF оголосила про відкриття публічних консультацій щодо оновленого керівництва з імплементації ПВК/ФТ/ФР заходів, спрямованих на розширення доступу до фінансових послуг. Особливу увагу планується приділити прикладним кейсам адаптації стандартів у середовищах з відмінним ризиковим профілем, а також застосуванню сучасних технологій, включно зі штучним інтелектом, для пом'якшення ризиків дистанційних взаємодій.

¹⁴ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/update-standards-promote-financial-conclusion-feb-2025.html>

Ці оновлення є черговим кроком у напрямку підвищення ефективності глобальної системи ПВК/ФТ/ФР, її адаптивності до новітніх технологічних викликів і забезпечення збалансованого підходу до фінансової інклюзії.

Зупиніть жорстоке поводження з дітьми – відстежте об'єкт ¹⁵

Ініціатива Європолу «Stop Child Abuse – Trace an Object» є прикладом інноваційного підходу до боротьби з сексуальним насильством над дітьми, що базується на залученні громадськості до процесу ідентифікації об'єктів, зафіксованих на зображеннях із матеріалами сексуального насильства над дітьми. Запущена 31 травня 2017 року, ця кампанія використовує краудсорсинг для отримання інформації про предмети, що можуть допомогти у встановленні місця злочину, ідентифікації жертв та злочинців.

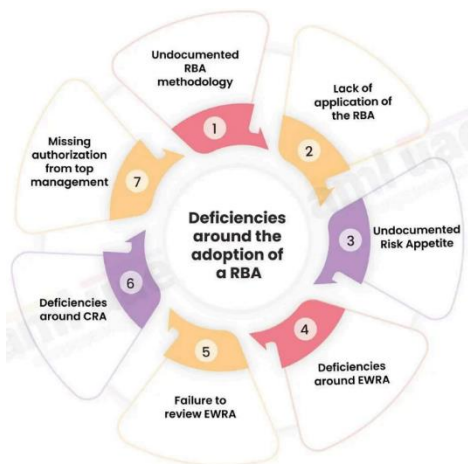

На вебсайті ініціативи публікуються зображення об'єктів, вилучених із фонових елементів матеріалів сексуального насильства над дітьми. Ці предмети можуть включати одяг, меблі, упаковку продуктів, елементи інтер'єру тощо. Громадяни, які впізнають ці об'єкти або мають інформацію про їх походження, можуть анонімно повідомити про це через спеціальну форму на сайті. Це дозволяє слідчим отримати нові зачіпки для розслідувань, які інакше могли б залишитися безрезультатними.

За час існування кампанії було отримано тисячі повідомлень від громадськості, що сприяло ідентифікації та порятунку щонайменше 26 дітей, які стали жертвами сексуального насильства. Крім того, завдяки цій ініціативі вдалося встановити місцезнаходження деяких місць злочину, наприклад, один із готельних номерів був ідентифікований як такий, що знаходиться на Мальдівах, після того як користувач Twitter впізнав його.

Ініціатива також отримала міжнародне визнання та була адаптована в інших регіонах, зокрема Австралійська федеральна поліція запустила власну версію кампанії для допомоги в ідентифікації об'єктів, пов'язаних із сексуальним насильством над дітьми. Це свідчить про ефективність моделі краудсорсингу в боротьбі з цим видом злочинності на глобальному рівні.

Вдосконалення ризик-орієнтованого підходу ¹⁶

У сучасному світі фінансових послуг впровадження ризик-орієнтованого підходу (РОП) є не лише вимогою регуляторів, але й необхідністю для ефективної боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Проте багато організацій стикаються з проблемами при впровадженні РОП. Стаття від AML UAE висвітлює сім основних недоліків, які заважають ефективному впровадженню цього підходу.

1. Відсутність документованої методології РОП

Багато компаній не мають чітко задокументованої методології РОП, що ускладнює розуміння та

¹⁵ <https://www.europol.europa.eu/stopchildabuse>

¹⁶ <https://amluae.com/portfolio/mastering-risk-based-approach-7-deficiencies-to-conquer/>

впровадження підходу в організації. Документування методології є критично важливим для забезпечення послідовності та прозорості процесів.

2. Невикористання РОП на практиці

Навіть при наявності методології, деякі організації не застосовують РОП у своїй повсякденній діяльності. Це призводить до невідповідності між політиками та фактичними діями, що може збільшити ризики ПВК/ФТ.

3. Відсутність документованої схильності до ризику

Без чіткого визначення та документування схильності до ризику організація не може ефективно керувати ризиками. Це ускладнює прийняття рішень щодо допустимого рівня ризику та відповідних заходів контролю.

4. Недоліки в загальноорганізаційній оцінці ризиків (EWRA)

Деякі компанії не проводять або не оновлюють загальноорганізаційну оцінку ризиків (Enterprise-Wide Risk Assessment, EWRA), що призводить до недостатнього розуміння ризиків, яким піддається організація, та неефективного впровадження заходів контролю.

5. Невиконання регулярного перегляду EWRA

EWRA повинна переглядатися щонайменше щорічно або при зміні ризиків. Багато організацій не дотримуються цього, що може призвести до застарілих оцінок ризиків та неадекватних заходів контролю.

6. Недоліки в оцінці ризиків клієнтів (CRA)

Оцінка ризиків клієнтів (Customer Risk Assessment, CRA) є ключовою для виявлення потенційних загроз. Проте деякі організації не приділяють достатньої уваги цьому процесу, що може призвести до недостатнього розуміння ризиків, пов'язаних з клієнтами.

7. Відсутність авторизації з боку вищого керівництва

У високоризикових ситуаціях необхідна авторизація з боку вищого керівництва. Відсутність такого схвалення може призвести до прийняття рішень без належного контролю та оцінки ризиків.

Для ефективної боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму організації повинні не лише впроваджувати ризик-орієнтований підхід, але й регулярно переглядати та вдосконалювати його. Подолання вищезазначених недоліків сприятиме зміцненню системи комплаєнсу та забезпечить відповідність регуляторним вимогам.

Ваша думка важлива!

1. Якою має бути роль держав, що постраждали від агресії та гібридних загроз (як Україна), у формуванні нової миротворчої архітектури ООН та протидії транснаціональної організованої злочинності?
2. Які моделі національного та транскордонного співробітництва можуть ефективно протидіяти гібридному впливу злочинних структур після пандемії?
3. Як війна в Україні впливає на ризики шахрайства в благодійному секторі? Які законодавчі та регуляторні зміни потрібні в Україні для покращення протидії шахрайству в благодійному секторі?
4. Які кроки можуть допомогти фінансовим установам запобігти використанню їхніх послуг у схемах фінансування торгівлі дітьми через псевдо благодійні організації?
5. Чи повинна Україна впровадити обов'язкове ліцензування усіх VASP за прикладом ЄС (регламент MiCA), і наскільки це реально в умовах війни та часткової тінізації крипторинку?
6. Яка роль має бути у Національного банку України та НКЦПФР у формуванні «пісочниць» для тестування DLT-рішень, і чи здатна держава бути драйвером інновацій у цій сфері?
7. Чи готова фінансова система України інтегрувати елементи DLT у процеси перевірки транзакцій та ведення KYC/AML-процедур? Які основні ризики чи переваги ви бачите в цьому?
8. Яку роль можуть відігравати визначені нефінансові установи та професії (ВНУП) у зміцненні національної системи протидії ВК/ФТ, і які ризики виникають у разі збереження фрагментарного та декларативного підходу до їхнього регулювання?
9. Як, на вашу думку, має змінитися взаємодія ПФР і правоохоронних органів для ефективнішого розслідування злочинів, пов'язаних із віртуальними активами, враховуючи рекомендації ОБСЄ щодо швидкої фіксації транзакцій?

Контакуйте щодо цього документу з Міністерством фінансів України:

- **Email:** aml_bulletin@minfin.gov.ua
- **Поштова адреса:** Міністерство фінансів України, Україна, 04071, м. Київ, вул. Межигірська, 11
- **Ідентифікація контакту:** стосовно Методологічного Бюлетеня № МінФін-AML-2025-17

Бюлетень є волонтерською розробкою методологічної команди Міністерства фінансів України відповідно до частини 8 статті 18 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Щоб отримати доступ до інших Методологічних Бюлетенів – перейдіть за посиланням [офіційний веб-сайт Міністерства фінансів].